

GLOBAL GRANTS – RESULTAT AV BEHOVSANALYS (COMMUNITY ASSESSMENT)

Information: Rotary Foundations (TRF) mall för det här formuläret finns bara på engelska, men här är den översatt till svenska av klubben.

Använd det här formuläret för att rapportera resultaten av behovsanalysen till Rotary Foundation när ni ansöker om ett globalt bidrag (global grant).

Att kartlägga styrkor, svagheter, behov och tillgångar i det lokalsamhälle ni planerar att hjälpa är ett viktigt första steg när man utformar ett effektivt och hållbart globalt bidragsprojekt. Se handboken [Conducting Community Assessments](#) för fullständiga instruktioner och användbara tips.

Formuläret hjälper er att rapportera resultaten av er behovsanalys, och det krävs när ni ansöker om ett globalt bidrag för humanitära projekt eller yrkesutbildningsteam (vocational training team). Fyll i ett separat formulär för varje mottagande lokalsamhälle (t.ex. en skola, ett sjukvårdssystem eller en by) och använd information som är både aktuell och specifik för respektive lokalsamhälle. Kom ihåg att medel från globala bidrag inte får användas för att täcka kostnaden för själva behovsanalysen, men medel från distriktsbidrag (district grant) får användas.

ÖVERSIKT ÖVER LOKALSAMHÄLLET

Beskriv egenskaperna hos det specifika lokalsamhälle där projektet ska genomföras (t.ex. geografisk information, huvudsakliga inkomstkällor, befolkningsstorlek samt tillgång till utbildning och hälso- och sjukvård).

I den genomförda Community Assessment finns under punkt 2 ett utförligt svar på frågan. Här ges endast en sammanfattning.

Kommunen Värmdö har 48 000 invånare och består av mer än 10 000 öar, varav ön Värmdö är den största. Ön har många små företag men många pendlar till Stockholm för sitt arbete. Det är god tillgång till skolor och vårdresurser i kommunen. Under en del av året bor och besöker många sommargäster Värmdö.

INSAMLING AV DATA TILL BEHOVSANALYSEN

Vilka i lokalsamhället talade ni med när ni genomförde behovsanalysen? Minst två olika företrädare för lokalsamhället och mottagare som inte är engagerade i Rotary (t.ex. lärare, läkare eller lokala ledare) bör ha ingått i samtalen.

Bland de 15 intervjuerna som genomförts, har jag valt ett par framträdande politiker samt några tjänstemän från Länsstyrelsen och kommunen som arbetar med miljöfrågor, inte minst vatten. Vidare har engagerade personer från civilsamhället valts ut, som arbetar med miljöfrågor och ungdomar. Ett par berörda markägare intervjuas också. Inga personer från Rotary är bland de intervjuade.

När under det senaste året ägde samtalen rum?

Samtliga 15 intervjuer genomfördes under juni månad 2025.

Vilka metoder använde ni för att samla in information från medlemmar i lokalsamhället (t.ex. möten i lokalsamhället, intervjuer eller fokusgrupper)?

Intervjuer valdes som den huvudsakliga informationskällan. Tack vare goda kontakter mellan Rotaryklubbens projekt "Rädda Östersjön" och engagerade miljömänniskor i kommunen har täta kontakter och utbyte av information dessutom pågått sedan länge och pågår fortlöpande.

MÅLGRUPP

Vilka kommer att ha direkt nytta av projektet? Ange de grupper som kommer att gynnas (t.ex. skolor, sjukhus, yrkesutbildningscenter, kooperativ eller byar).

Projektet strävar efter att bidra till en bättre miljö och till att Östersjön blir mindre övergödd. Det innebär att hela kommunens befolkning kommer att gynnas av projekt med våtmarker. Detta gäller särskilt våra ungdomar, som har ett långt liv framför sig och som vill leva i en fin miljö. De torde därför vara särskilt intresserade och gynnade av insatser för att förvalta och förbättra vårt omgivande hav (Östersjön) och vår miljö i sin helhet.

Beskriv hur mottagarna identifierades.

Alla invånare i kommunen berörs av vår miljö och vårt omgivande vatten.

LOKALSAMHÄLLETS STYRKOR, BEHOV, PRIORITERINGAR OCH PROJEKTUTFORMNING

Beskriv vad medlemmarna i lokalsamhället uppgav var viktigt för dem under behovsanalysen.

Alla intervjuade betonade värdet av vår fina miljö, med både vatten, skogar och djur. Många flyttade ut till Värmdö just av detta skäl. Att bevara och stärka miljön känns därför som en självklar uppgift. Kommunens resurser för naturvård är otillräckliga varför initiativ från civilsamhället uppskattas. Kommunen äger nästan ingen mark varför privata markägare ofta engageras när det gäller våtmarker. Trots det stora engagemanget för naturen från invånarna kan brister i kunskaperna om våtmarkers förmågor konstateras. Ett utbildningsbehov finns därför som bör vägas in i planeringen.

Beskriv lokalsamhällets styrkor och resurser.

Antalet invånare i kommunen har ökat stadigt, men verkar nu stagnera. Antalet sommargäster är stort. Naturen och havet lockar och förståelsen för åtgärder som gynnar naturen är stor såväl hos allmänheten som hos kommunens styre. Kommunens satsningar på miljön är dock otillräckliga och insatser från civilsamhället är nödvändiga för att nå goda resultat.

Beskriv eventuella utmaningar och brister i lokalsamhällets beteenden, färdigheter och kunskaper.

Kommunen har ett antal miljöansvariga med goda kunskaper och intentioner. Kommunens brist på egna marker hämmar dock möjliga insatser. Även anslagen för naturvård är beskurna.

Vilka problem ska projektet ta itu med, och hur hanterar lokalsamhället dessa problem i dag?

Projektet syftar till att minska övergödningen av öns omgivande vatten och Östersjön som helhet. Detta problem har successivt ökat sedan mitten av 1900-talet, mycket beroende på att för mycket gödning utnyttjats i jordbruket och att utdikningen av åkermarken gjort att en del av näringen tillförts havet. Detta har idag förbättrats, men det tar lång tid att vända utvecklingen och de offentliga insatserna är idag otillräckliga. Kommunen har ont om egen mark. Att återställa och anlägga nya våtmarker behöver därför även involvera civilsamhället.

Redogör i detalj för projektets utformning och hur det kommer att lösa dessa problem.

Projektet syftar till att identifiera och bekosta anläggningen av våtmarker i samverkan med kommunen och Länsstyrelsen. På ön Värmdö har identifierats ett stort antal möjliga våtmarker, både sådana som kan restaureras men även sådana som kan nyanläggas. Parallellt med detta måste information om värdet av våtmarker spridas till allmänheten. Många privata markägare måste övertygas om värdet av detta då kommunen bara har begränsade egna markområden.

Den första våtmark som projektet avser att ta sig an, är en våtmark på mark som ägs av Värmdö församling. Den 9 september 2025 togs beslut av Kyrkorådet att anlägga den föreslagna våtmarken. En förutsättning för detta beslut var att Rotary bekostar anläggandet av våtmarken. Projektet kommer att genomföras i samverkan mellan Rotary och Värmdö församling. Församlingen har åtagit sig att underhålla våtmarken.

För att anlägga våtmarken krävs både dispens från strandskyddet samt tillåtelse för vattenverksamhet. Detta beviljas av kommunen, som kontaktades redan under juni månad och som är positiv.

Planen för församlingens våtmark har framtagits av en expert på våtmarker, Sören Eriksson, som kommer att följa projektet "från start till mål". En lokal entreprenör kommer att genomföra alla grävningsarbeten och röjning av skog och sly.

För att presentera våtmarken för allmänheten planeras en gångväg genom våtmarken med skyltar som beskriver våtmarken och dess positiva påverkan på såväl Östersjön som den biologiska mångfalden.

Beskriv projektets långsiktiga plan (t.ex. tillsyn, ekonomiskt ansvar och förväntade beteendeförändringar) för tiden efter att Rotarys engagemang har upphört.

Projektet skall öka medvetenheten om värdet av våtmarker och bidra till att anlägga eller restaurera flera sådana runt om på Värmdö. Detta ger positiva effekter både på ön (ökad biologisk mångfald och vattenrening) och på omgivande vatten (minskad övergödning med positiva effekter både i skärgården och ute till havs i Östersjön). Denna ansökan avser den första våtmarken som beskrivs ovan och som helt bekostas av Rotary. Planer för ytterligare två våtmarker har framtagits i samråd med Länsstyrelsen. Markägarna har ännu inte tagit slutlig ställning till dessa planer. Förhoppningsvis kan dessa våtmarker, efter beslut från markägarna, även realiseras i en fortsättning på detta projekt.

Våtmarkerna måste underhållas för att behålla sin positiva inverkan. För vårt startprojekt vid Värmdö kyrka, har församlingen åtagit sig att underhålla våtmarken. Detta sker främst genom att boskap betar av hela området. Tillsyn av flödena genom våtmarken behöver dock ske regelbundet.

För att öka allmänhetens kunskap om våtmarkernas positiva egenskaper berättar vår klubb om detta. Klubben är aktiv vid "våtmarkens dag" som genomförs årligen under april vid en av kommunens större våtmarker (Hemmesta Sjöäng). Vid andra lokala events är klubben närvarande och orienterar om

Östersjön och då bl.a. om värdet av våtmarker. Vid den våtmark som skall anläggas planeras informationstavlor där våtmarken presenteras.

Med församlingen kommer framöver överläggningar att ske för att, genom olika event, locka besökare till våtmarken och där orientera om dess funktion och dess positiva påverkan på natur och hav.

MILJÖBEDÖMNING (FÖR ALLA MILJÖPROJEKT SAMT PROJEKT INOM VATTEN, SANITET OCH HYGIEN)

Vilka är i nuläget de största miljöhoten mot lokal mark, luft, vattenresurser och ekosystem?

Östersjön, som omger hela Värmdö, lider av övergödning och brist på rovfiskar. Storspigg, en liten taggig fisk, har ökat enormt i antal. De äter både andra fiskars rom och även små kräftdjur, som i sin tur äter den grönska som finns i vattnet. Därför växer vackra vikar igen och blir dåliga badvikar och sämre för fiskarnas reproduktion.

Utfiskningen av Östersjön är ett stort problem då hela ekobalansen äventyras. Detta problem måste dock lösas främst genom samverkan mellan länderna inom Europeiska unionen (EU) och beslut om inskränkningar eller förbud av storskalig industriell bottentrålning.

Övergödningen medför att tillväxten i havet ökar, vilket bl.a. medför algbloomning. Denna skapar ett otrevligt och ibland giftigt vatten där badning inte kan ske. När växterna dör och faller till botten måste de förmultna och behöver då syre. På grund av mängden växter tar syret på botten slut och syrefria, "döda", bottenar blir resultatet. Där finns endast cyanobakterier och inget växt- eller djurliv. De "döda" bottenarna har spritt sig över en stor del av Östersjön.

På land finns flera utmaningar med bristfälliga och gamla avloppssystem och soptippar samt utsläpp av kemikalier. Endast en mindre del av kommunens vatten uppnår god kemisk och ekologisk status.

Ange eventuella kulturella sedvänjor som är relevanta för projektet (t.ex. jordbruksmetoder eller traditioner).

Omgivande vatten ansågs länge (för mer än 50 år sedan) kunna ta emot avfall och uttjänta hushållsföremål, t.ex. kylskåp. Idag är medvetenheten stor, men det tar tid att reparera gamla "synder". Gödningen av jordbruket var inledningsvis alltför omfattande, så att mängder av näringsämnen flöt ut i Östersjön. Utdikningen av åkrarna och den då uppkomna bristen på våtmarker förvärrade situationen. Idag gödslas marker mera målinriktat och med bara så mycket gödning som behövs lokalt. Dessutom återställs många utdikade våtmarker.

Vilka positiva och negativa miljöförändringar förväntar ni er som ett resultat av projektet?

Projektet vill bidra till att förbättra kvaliteten på vattnet (minska övergödning) samt stärka biologisk mångfald och bidra till klimatanpassningen. Projektet skapar även lokala ekosystemtjänster. Om våtmarker utväljs med omsorg och inte kolliderar med jordbruksintressen (vilket är fullt möjligt) medför projektet inga negativa konsekvenser.